

עולם ההלכה

מכון סמיכה
נייש בכל אחד
נוולם החכמה

כ' שבט תשפ"ו

שבת קודש פ' יתרו

גיליון נ"ט

עולם התשובה

לקט שאלות ותשובות

עולם הנטיילה

הרב חיים אברהם זקוטנצקי

Correcting the Baal Korei: When Is a Mistake Me'akev?

Rabbi M.M Prescott Rosh Yeshiva Machon Smicha

Question: As a gabbai, I found last week's article particularly interesting. You discussed certain waivers for a baal korei's mistakes, which became relevant recently when several people approached me after Krias HaTorah mentioning that during Chamishi, the baal korei mispronounced a word. Can you clarify how that situation should be handled?

Answer: To recap the basics of correcting a baal korei's mistakes:

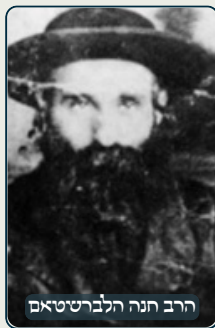
The Rambam^[1] and Mechaber^[2] are machmir that every mistake must be corrected and reread properly. The Rama is more meikil — only significant mistakes, meaning those that change the sense of the word (shinui inyan), must be repeated. Minor errors that do not alter the meaning need not be reread.

Still, the Rama writes, "go'arin bo ketzas" — he should be mildly admonished. HaRav Moshe Sternbuch^[3] explains that if the mistake is caught immediately, it should be corrected, whatever it may be. Only once the kri'ah has continued past that point do we say a minor error is ignored. In contrast, a shinui inyan mistake must be corrected whenever it's discovered.

The Alter Rebbe and the Tzemach Tzedek, were both known for being very careful during Krias HaTorah, making sure to correct even the smallest mistakes.^[4]

Since the primary factor is shinui inyan, it's important to define what qualifies as such. The Eishel Avraham of Butchatch^[5] (who was a close talmid of the Berdichever Rebbe) gives a few examples that can serve as prototypes for other mistakes:

1. Even if the letters and nekudos are pronounced properly, a wrong mil'el vs. mil'ra stress can sometimes create a shinui inyan. For instance, ba'ah — depending on stress — can mean "came" or "comes."

הרב חנה הלברשטאם

Continues on page 3

[1] הל' תפלה (פרק יב הלכה ו)
[2] או"ח סימן קמב (סעיף א)
[3] תשובות והנהגות חלק א (סימן קמז)
[4] ראה מכתב כ"ק אדמו"ר הרשב"ב שדפס בסוף הסיפור עם דא"ח.

אם מותר ליטול ידים לסעודה ולתפלה בבית הכנסא דזמננו

הנה בשו"ע סימן ג' סעיף י"ח איתא: "אלו דברים צריכים נטילה במים, הקם מהמטה, והיוצא מבית הכנסא, ומבית המרחץ, והנוטל צפרניו, והחולץ צפרניו, והנוגע ברגליו, והחופף ראשו, וי"א אף ההולך בין המתים, ומי שנגע במת, ומי שמפליא כליו, והמשמש מטתו, והנוגע בכנה, והנוגע בגופו בידו. ומי שעשה אחת מכל אלו ולא נטל, אם תלמיד חכם הוא תלמודו משתכח, ואם אינו תלמיד חכם יוצא מדעתו."

וכתב במשנה ברורה (ס"ק מ'): "אפילו לא עשה צרכיו וכן מבית המרחץ אפילו לא רחץ שם ומשום רוח רעה ששורה באלו המקומות", עכ"ל. וכדי לבאר דבריו נ"ל להקדים - דאיתא בזוהר הקדוש (הקדמה דף י' ע"ב): "רוחא חדא אית בכל בית הכנסא דעלמא, דשריא תמו, ואתהני מהווא לכלוכא וטינופא, ומיד שרי על אצבעין ידיו דבר נש", ע"כ. היינו שחידש הזוהר הקדוש שבכל בית הכנסא יש רוח רעה ששורה על אצבעות הידים של האנשים ששוחים שם. ומטעם זה היוצא מבית הכנסא צריכין נטילה כדי להסיר הרו"ר ששורה על ידיו, ועו"ז ביאר המשגיב שגם על כניסה בעלמא לביה"כ, אפילו לא עשה צרכיו, הרו"ר שורה על ידיו. וכן פסק האליה רבה (ס' רכ"ז ס"ק ו'), המלבי"ם בספרו ארצות חיים (סימן ד' ס"ק ע"ה), והרבה פוסקים הובאו בשו"ת יביע אומר (ח"ג סימן א') יעו"ש שהארץ בזה.

והנה ע"פ זה י"ל דאסור ליטול ידים (בין לתפלה בין לאחר עשיית צרכיו ובין לסעודה) בבית הכנסא כיון דמיד אחר הנטילה חל עליו חיוב חדש מטעם הרו"ר ששורה שם וכמ"ש ב ע"ש.^[1] אמנם אחר עיון בהפוסקים מצינו שלשה סברות להקל בנד"ד, וללמד זכות על מנהג העולם שמקילים בזה, וכמו שאבאר בעזרי"י כל אחד במקומו: איתא בגמ' ברכות (כ"ו): "אמר רבא רבא הני כסאי דפרסאי אע"ג דאית בהו צואה כסתומין דמו". ופירש"י (שם ד"ה דפרסאי) וז"ל: "בחפירה היו ופיהם ברחוק מן הגומא והוא בשיפוע והרעי מתגלגל ונופל לגומא". וכן נפסק בשו"ע (סימן פ"ג סעי' ד'): "בית הכנסא שהוא בחפירה ופיו ברחוק מד' אמות מן הגומא והוא עשוי במדרון בענין שהרעי מתגלגל ונופל מיד למרחוק וכן המי רגלים יורדים מיד לגומא כסתום דמי ומותר לקרות בו (קריאת שמע) אם אין בו ריח רע וכו'", ע"ש. ואם כן בבתי כסאות דזמננו שאחר עשיית צרכים מושכים בית יד הקבוע שם, ועל ידי זה יוצא לחוץ דרך הצינורים, וגם יחד עם המים מדיחין את הבית הכנסא מצואה, יש לומר דיש להם דין בית הכנסא דפרסאי, ומותר ליטול ידיו שם, וראיתי דכן סובר הרב מטאראנא ז"ל הובא בשו"ת מנחת יצחק (ח"א סימן ס').

וכן עיין בשו"ת זקן אהרן להג"ר אהרן וואלקין זצ"ל (ס"ס א') שכ': "שאין זה נמי חדר שמויחד לאיסור ולא שייך בו טעם דרוח רעה לכל הדיעות, ובשגם שעיקר בית הכנסא שבמקום זה כמה קולות יש בו, לפי שהצואה לא נשאר שם דומה לביה"כ דפרסאי שבש"ס ברכות ומבואר בשו"ע וגם דהוי מכוסה תמיד", עכ"ל. וראיתי בשו"ת תשובות והנהגות מאת הרב הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א (ח"ב סימן ד') שכתב וז"ל: "ובנהגות הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל שרשם חד מתלמידיו מצאתי שאם לא היו ברזים בחדר שחוץ בית הכנסא, נטל ידיו בבית הכנסא, ואמר שיש לצדד שדינו כבית הכנסא דפרסאי, וא"כ אין דין החדר כבית הכנסא", ע"כ. וכן בספר הליכות ישראל (דף ה') הרב ישראל טאפלן שליט"א הביא זה מהגר"ח פינחס שיינברג זצ"ל וז"ל: "אולם אמר לי הגר"ח פ"ש שיינברג זצ"ל דבה"כ לנו יש לו דין בה"כ של פרסאי, ואף אם לפעמים נשארת הצואה בקערה בפנים, מ"מ היא במים מכוסה, ועומדת לרדת ולצאת ע"י שטיפה", עכ"ת.²

אמנם יש מקום לפקפק בזה ולומר דשפיר יש לחלק בין בתי כסאות דידן לשל פרסאי, דשאני התם שאין הרעי נשאר בפי הגומא כלל, אלא מיד נופל הוא ברחוק ד' אמות מפי הגומא, אבל כאן שהטינופות נמצאת בקערת ביה"כ כל זמן שהוא עושה צרכיו, עד שהוא קם ומושך בית יד הסילון של המים מכיון שיריד עליו תורת ביה"כ' תו לא פקע. והו"ל בבית הכנסא שפינהו שאסור לקרות כנגדו, וכמ"ש הגר"ר עובדיה יוסף זצ"ל בשו"ת יביע אומר או"ח סימן ב'. וכן כתב בשו"ת ארץ צבי (ס' קי"י) ובספר הליכות שלמה (מפי השמועה מהגר"ר שלמה זלמן אורבך זצ"ל) דף רמ"ט בדבר הלכה שם. ועיין בספר הליכות ישראל הנ"ל שכ': "וכן אמר לי הגר"ר א"ש זצ"ל דיש להחמיר בביה"כ שלנו דגרועין הן מב"כ של פרסאי, שהרי התם הטינופת מתגלגלת מעצמו משא"כ בידן שעומדת במקומה עד ששוטפה במים", עכ"ת.³

ובאמת כבר דן בזה בספר חזון איש על או"ח (ס' י"ז ס"ק ד) וז"ל: "הני ביה"כ דידן לכאורה כבי"כ דפרסאי נינהו שהצואה נופלת לבור רחוק ד"א מן הנקב, אלא שיש"ל דלא דמי דהתם בבתי"כ דפרסאי לא היתה הצואה מתעכבת כלל אלא מתגלגלת תיכף למרחוק אבל בהני דידן הצואה מתעכבת עד שמרמס עליה מים לשוטפה וכו'", ע"ש.⁴

הנה ראיתי בשו"ת ארץ צבי שכ' דברים יסודים לנד"ד: "ולפ"ז אין צורך לחלק כלל בין בה"כ לגרף של רעי אדרבה כל חומר בה"כ הוא משום דדינו כגרף וכו' וכיון דהגרף שבו לאו שם גרף עליו גם הבה"כ לאו שם

בה"כ עליו, דלא יהיה טפל חמור מן העיקר, ע"כ. והיינו חדיש הארץ צבי דכל חומר הבית הכסה הוא מטעם דיש גרף של רעני בתוכו, ונמצא לפי דבריו, כדי להבין אי בה"כ דידן נחשבים בדין כבה"כ יש לעיין אם יש על קערות (Toilets) שלנו דיני גרף של רעני, ובאמת כתבו כמה אחרונים להתיר בנד"ד דיון דאין הקערות שלנו נחשבים כגרף גם בה"כ שלנו אינו נחשבים כבה"כ, וכדי להקל על המעייני יש להקדים הקדמה קצרה: דפסק השלחו ערוך (ס' פ"ז סע' א'): "גרף של רעני ועביט של מי רגלים של חרס או של עץ, צריך להרחיק מהם כמו מצואה אפילו הטיל בהם מים, אבל אם הן של מתכת או של זכוכית או של חרס מצופה, מותר אם הם רחוצים יפה." ויש לעיין בגרף של פארצליין (כמו קערות שלנו) אם נחשבים כחרס, ואסור אפילו הם רחוצים יפה, או דילמא דינו כשל חרס מצופה ומותר אם הם רחוצים יפה. והמשנה ברורה (שם ס"ק ה') העיר בזה וכתב: "והכלים שאנו קורין פארצליין, לענין שאר איסורים דינם ככלי חרס דלא מהני הגעלה, ונראה דיש להחמיר גם לענין זה, ע"ש. ולכאורה לפי דבריו יש להחמיר בנד"ד כיון שהקערות שלנו דינם כגרף של רעני וכנ"ל."

אמנם עינא דשפיר חזי בשו"ת ארץ צבי שרצה לחלק בין נידון זה לדיון גרף של רעני של פורצליין שמחמירים בו, דשאני התם שהצואה שווה בתוכו מעת לעת דהיינו כ"ד שעות, אבל היכא שדרכו להדיחו תמיד וכמו בבית הכסא דידן, אין שם ביה"כ עליו כ"ל כ"ל גלייזיט אינו בולע מיד ע"ש וכיון דדרך בה"כ דידן להדיחם בכל פעם אחר עשיית צרכים אין עליו שם גרף כל וא"כ ל"ח שמיוחד לגרף", ולדבריו נמצא דאין הקערות שלנו נחשבים כגרף של רעני גם בה"כ לאו שם בה"כ עליו, דלא יהיה טפל חמור מן העיקר וכנ"ל.

שוב ראיתי בשו"ת יביע אומר (ח"ג סימן ב') שהחזיק דברי המשנ"ב להחמיר בפורצליין ודחה את דברי הארץ צבי וכתב דמד' הפוסקים מוכח שאפילו בפעם אחת ולא שהה בתוכו כ"כ נעשה כצואה, וכן מתבאר בבבב"י יוסף (ס' פ"ז סק"ב), שאף בצונן החמירו

בזה, ע"ש.

הנה בשו"ת זקן אהרן (סו"ס א') הנ"ל כתב בסו"ד ח"ל: "אבל לענין נטי"י הדטעם הוי משום רוח רעה, בזה אליבא דכו"ע מסתבר דכל שאין מיוחד לאיסור לחד לא שייך הטעם דרוח רעה, שאינו קובע מקום במקום כזה שמשמשין שמה גם תשמישין אחרים שאינו מאוסין. ולפ"ז בנ"ד בהחדרים שנעשה שם הוואסער לייטונג (מקום ששואבים משם מים) ומשתמשין שם תמיד לצורך לקיחת מים, ואלא שנמצא שם גם אמבטי לצורך רחיצה, אבל רוב תשמישי החדר הזה לדבר נקי וטהור וכו', נ"ל דאין צורך נטילה כל הנכנס לשם", ע"כ. הרי דהתיר אם אך ורק רוב תשמישי החדר לדבר נקי, ודון מינה לבתי כסאות שלנו שיש בתוכם ברזי מים עם כיוור, שאם רוב תשמישי היינו לרחוץ פניו בהרזו אז יש להתיר.

וע"ע בשו"ת ארץ צבי (ס' ק"י) שכ' דיש מקום להתיר אם החדר נעשה ג"כ לרחוץ פניו וידיו וכענין מש"כ המג"א (ס' פ"ז ס"ק א' הובא במשנ"ב שם) לענין גרף דאם הכלי מיוחד גם לתשמיש אחר כגון לשפוך לתוכו שופכין שאין בהם ריח רע מותר. ובסמוך לזה (בסימן ק"א) ביאר יותר ח"ל: "אשר כ' עוד כת"ר שליט"א בה"כ חשוב יותר עיקר משום שהוא יותר הכרחי מתשמיש של רחיצה דברים של טעם הם. מ"מ יש מעלה ברחיצה לעומתו דרחיצה הוא תשמיש יותר תדיר כי אחר עשיית צרכים ידים ועוד רחוצים בבקר או באמצע היום אחר שינה ואחר אכילה", ע"ש.

והנה סברא הנ"ל מצאנו ג"כ בכתבי הגרי"א הענקין צ"ל (ח"א דף ק') שכתב: "בתי כסאות שבמדינה זו שהצואה נופלת בהם לתוך המים ונשטפת מיד לחוץ וגם החדר מיוחד גם לשאר דברים, נראה דיש לו דין חדר אמצעי שבמרחץ שאסור שם בק"ש ותפלה, ומותר בשאלת שלום. ויכול לרחוץ שם ידיו לתפלה ולאכילה ויברך על נטילת ידים בחוץ, והנכנס לשם ולא עשה צרכיו א"צ נטי"י", עכ"ל. הרי שהשתמש בהסברא דהחדר מיוחד גם לשאר דברים לסניף.^[2]

וכ"כ בשו"ת נשמת חיים להגאון רבי חיים ברלין צ"ל (סימן ג') שהרי העלה דהיוצא מבה"כ אם לא עשה צרכיו א"צ נטי"י אלא

שהחמירו האחרונים דצריך נטילה, והוא ע"פ הזוהר, אולם מסיק וכתב דכל שהחדר אינו מיוחד להטלת מים בלבד אלא מיוחד נמי לרחיצה, אז אינו נקרא בה"כ ויש להקל בזה שהיוצא משם ולא השתין מים א"צ נטילה ע"ש. וכן מצאתי בספר הליכות ישראל הנ"ל שכ' בזה הלשון: "ואמר לי הגר"ח ש"י שיינברג צ"ל, דהיכא שמויחד גם לשאר דברים וכגון לרחיצה או לכיבוס, יכול לטול ידיו בפנים ולנגבם שם. אכן היכא שאין שם "סינק" (כיוור), אז יש להחמיר וליטול ידיו בחוץ עכ"ת ד"ד.^[3]

ניגוב ידים בחוץ

הנה לדברי המנחת יצחק והגרי"א הענקין הנ"ל שהתירו לרחוץ ידיו בבית הכסא אף לסעודה ע"כ יש לנגב ידיו בחוץ וכמו שפסק הרמ"א (ס' קנ"ח סע' י"א) בכל מקום, שיש לברך על נטילת ידים קודם הניגוב (שע"י זה הוי כעובר לעשייתו עיין בשו"ת רדב"ז ח"א ס' רכ"ב ובמשנה ברורה על הרמ"א הנ"ל) וכיון שאסור לברך בתוך הבית הכסא על כרחך צריך לנגב ידיו ולברך בחוץ. אמנם הנטילה אחר שינה וגם הנטילה לתפלת מנחה ומעריב, לכאורה, יש להתיר ולנגב שם ואין צורך לנגב בחוץ הואיל דנטילה זו אינו צריכין ברכה. ובפרט דכבר ביארנו דלהרבה פוסקים אין רוח רעה שורה בה"כ דידן וגם דלדברי הגרי"א הנ"ל דינו כחדר אמצעי שבמרחץ וכנ"ל. [אכן ראיתי בשו"ת אגרות משה (ח"א אה"ע ס' קי"ד) שדן בזה וכ': "ולטול ידים לאכילה אין יכולים אף בבתי כסאות שלנו. ולתפלה אם אין מקום אחר יטול שם ידיו אבל לא ינגבם שם אלא מחוץ לבה"כ, דלתפלה הא סגי בדיעבד גם בשא"ד שמנקין הידים ולא גרע זה מהם. ופשוט דעדיפא דעכ"פ נקיון דמיה הוי ולא יצטרך להדר עלייהו לכו"ע אף להיש ספרים בתוס' ברכות דף ט"ו. אבל לכתחילה צריך לראות שאף לתפלה יהיה בביה"כ מקום אחר לרחוץ הידים". ומבואר מדבריו שאף לתפלה אין לנגב שם אלא מחוץ לבה"כ, וסתימת לשונו משמע דאיירי אף למנחה ולמעריב שאין ברכה כלל. ועיין בשו"ת יביע אומר ח"ג סימן א' ובח"ז ס' כ"ז (בשם החו"א)^[4] כדי להבין דין זה, יעו"ש ואכמ"ל.]

- [3] אכן עיין בשו"ת יביע אומר שפקפק בהיתר זה דאולי י"ל דאם מיוחד לשאר תשמיש עדיין שם בית הכסא עליו ע"ש.
- [4] ובענין זה ע"ע בחזון איש (או"ח ס' כ"ד אות כ"ז), שו"ת הר צבי (סימן נ'), אילת השחר (גיטין דף ט"ז), ובשונה הלכות (סימן ד' ס"ק מ"ח).

[1] ומה עוד דלדעת הזוהר הקדוש אסור לברך שום ברכה קודם נטי"י של שחרית, כיון שיש רו"ר ששורה על ידיו וכמו שפסק החיד"א בבבב"י יוסף (סימן ד' אות ח') ובמשנה ברורה (ס"ק ס"יא) ואף שיש חולקים בזה (פרי מגדים בסי' רכ"ו) מ"מ לכתחילה יש להחמיר

עולם התשובה

לקט שאלות ותשובות

he specifically had intentions to give the bonus items to the employee – for example, if he doesn't usually give away free tiles but since he had some that he didn't need lying around he decided to give them to the worker – they would technically belong to the employee. Many Rishonim, however, hold that even in this case, the employee is obligated to share half of the gain with the employer. Their reasoning is that the benefit was directly generated by the employer's purchase and he, therefore, has a right to half of it.

This would only be true if the benefit was a result of the purchase. If the seller has tiles that he doesn't need, which he would be willing to give away for free to anyone, then they are not connected to the sale and would belong solely to the employee. But if he wouldn't give them to just anyone and only is giving them to the employee because of the sale, most Rishonim say that the contractor is entitled to half.

If a Service Provider Offers a Discount, Is The Shliach or Meshalayach Entitled to The Extra Money?

Question: Previously, we discussed cases of purchases that came with an added benefit and spoke about whether the benefits belong to the employee or the employer. Let us now talk about a similar case regarding a discount.

Reuven is an employee whose boss sends him to meet a client and gives him money to hire a car service to drive him from Lakewood to Brooklyn. Such a trip usually costs \$250. The driver tells Reuven that because it is his birthday and he's in a good mood, he will only charge him \$200. Reuven now has \$50 left in his pocket. Is he allowed to keep that money?

If Something is Given as a Benefit to an Employee From a Seller, Who Owns That Item: The Employee or Employer?

Rav Baruch Meir Levin, Dayan Bais Havaad

Question: Sometimes in the world of purchasing, sellers will give benefits to buyers as part of a purchase. For example, an employee works for a contractor who sends him to purchase some tiles. After he makes the purchase, the seller tells him that he has some extra tiles that he can have for free. Who gets those extra tiles? The employee or the employer?

Answer: It depends on the intention of the seller. If his intention is to give it to the contractor, then it belongs to him and the employee gets none of it. For example, if a seller is holding a "buy two get one free sale", his intention clearly is to give the free one to the person who buys the other two, which would be the contractor. If, however,

2. In contrast, not every nekudah mistake changes the meaning. For example, if one reads vayugad l'Yaakov instead of vayaged l'Yaakov,^[6] it expresses the same idea — both convey the same idea that “someone told Yaakov” — thus it's not shinui inyan.^[7]

3. Saying yadchem instead of yedeichem is a shinui inyan, since the first is singular and the second plural.

4. Reading lah (her) without the usual mapik hei is acceptable, as it doesn't yield an alternate meaning.

In short, if the listener can discern the intended word, and the error doesn't change it to a different meaning, it's not a shinui inyan.

Mistake Discovered After the Aliyah

When a significant mistake is found after the oleh has already made the bracha achrona (Asher nasan lanu), the Magen Avraham^[8] and Shulchan Aruch HaRav^[9] rule that the mistake must still be rectified. [The Biur Halachah^[10] is mesupak about this but ultimately adopts the stricter approach of his predecessors.]

The proper solution is to begin the next aliyah from the pasuk where the mistake occurred and continue from there onward.^[11] Care must be taken, however, not to start within three pesukim of a pesuchah or setumah (indicated in the chumash by the peh and samech markers). In that case, the starting point should be adjusted accordingly.^[12]

Mistake Discovered After Krias HaTorah

In your case — where the mistake was only noticed after Krias HaTorah was completed — if the error was indeed a shinui inyan, it must be

corrected, even if the Sefer Torah has already been returned to the aron kodesh. There is no need to repeat the entire parsha; it suffices to read that pasuk along with two additional pesukim, since a kri'ah cannot consist of fewer than three pesukim.^[13]

Brachos on the Correction

The Biur Halachah^[14] writes that no new brachah is made on the corrective kria. His reasoning is that regarding brachos, we rely bedi'eved on the lenient shittos that even a mistake of shinui inyan is acceptable (as ruled by the Chayei Adam). He adds that even the more stringent shittos might only require correcting within the same aliyah. Though this is not relied upon to exempt the rereading itself, it suffices to create a safek bracha.

Rav Shlomo Zalman Auerbach^[15] explains that there sevaros are only true for a localized word error, when the rest of the parsha remains understood. But if the mistaken word changes the sense of the entire pasuk — e.g., reading chalav (milk) instead of cheilev (fat) — the rereading must be done with a bracha.

Short Aliyos

At Mincha on Shabbos, Monday, and Thursday the aliyos often have only three pesukim. If a shinui inyan occurs in one of them, the entire aliyah becomes invalid, since that pasuk counts as though it wasn't read. Normally, if only two pesukim were mistakenly read the aliyah must be repeated with a bracha. However, following the Biur Halachah's ruling, here the aliyah is repeated without a bracha since mistakes are considered valid b'dieved for bracha purposes.

Some poskim, including HaRav Moshe Feinstein,

^[16] say that if just one mistake occurred it's not necessary to repeat the aliyah. They explain that the minimal requirement of three pesukim can be met b'dieved with just two-and-a-half pesukim. Here, since two of the pesukim were read perfectly, the third pasuk—even though it contained a mistake—can be considered a half pasuk.

Looking into the Chumash

Some suggest a practical solution for a baal korei who has not prepared properly: using a chumash as reference. Before each phrase, he can quickly glance at the chumash to see the trop. Care must be taken to read the words only after looking at the Sefer Torah, as reading directly from the chumash would invalidate the kria.

The Eishel Avraham^[17] supports this approach with some flexibility, suggesting that even if some words are read before glancing at the Sefer Torah, they can still be valid if the Sefer Torah was looked at within toch k'dei dibur. HaRav Shlomo Zalman Auerbach^[18] recommends having another person stand beside the baal korei with a finger on the Sefer Torah's correct spot, helping maintain pace. HaRav Chuna Halberstam of Kolshitz, who was known for his passionate Krias HaTorah, reportedly leined this way, glancing at the chumash before each pasuk. (Other Sanzer rebbes are said to have leined this way as well.)

However, HaRav Moshe Feinstein^[19] expressed concerns about potential errors from switching between texts. He advised that in such situations, it's preferable to read solely from the Sefer Torah as the only trop that is me'akev is the sof pasuk, which can be easily signaled to him by the gabbai.

הגרצ"פ פרנק על מעשה שהיה.
[17] בוטשאטש, סימן קמב (שם)
[18] הליכות שלמה הל' תפלה פרק יב (סעיף ה)
[19] אגרות משה או"ח חלק ג (סימן יט). ראה גם בתשובות והנהגות חלק א (סימן קמז) שלא ישר בעינינו עצה זו. ועל הנהגת האדמו"ר, כתב: ואף שראיתי אדמו"רים מבית הגה"ק מצאנז צ"ל מקילין בזה, מסתברא שהם דקדקו ונזהרו לעשות כהלכה, אבל לדידן נראה שראוי לחשוש שיטעה, עכ"ל.

[10] סימן קמא (סעיף א, ד"ה מחזירין)
[11] משנה ברורה סימן קמב (סק"ב)
[12] ראה ערוך השולחן סימן קלז (סעיף ד)
[13] שו"ע סימן קלז (סעיף ד)
[14] שם
[15] הליכות שלמה הל' תפלה פרק יב (הערה לד)
[16] אגרות משה או"ח חלק ד (סימן כג). וכן הורה ביביע אומר (או"ח ח"ט סימן יד) והביא כן בשם שו"ת כתונת יוסף. והביא גם שהורה כן

[5] סימן קמב (סעיף א בהגה)
[6] פרשת ויחי (מז, ב)
[7] הוסיף שם עוד נקודה, וזה לשונו: מלבד זה הרי המשמעות שוה, כיון שאין מפורש בפסוק מי היה המגיד, והרי המכוון שוה, כיון שגם יוגד הכוונה בו איזה שיהיה וכן הוא הוראת ויגד, עכ"ל.
[8] סימן רפב (ס"ק יח). והמשנ"ב (סימן רפב, וסימן קלז סק"ג) הביא את דבריו להלכה.
[9] סימן רפב (סעיף כ)

Answer: Although we said that an employee is often allowed to keep some benefits, in this case, the driver didn't actually give any benefit to him; rather, he simply allowed him to keep some of the money that he otherwise would have charged. This means that the money that the employer set aside for the car service never actually left his possession and remained his for the entire time. Accordingly, the employee has no right to that money.

Question: What if the benefit is personal for the employee? For example, what if the driver is good friends with Reuven and only charges him \$125 because he likes him?

Answer: The money in Reuven's pocket that was dedicated to the trip is still technically his employer's. It doesn't make a difference why the driver offered the discount. The bottom line is that the money never left the employer's possession. In fact, one could argue that the

employee may have to inform the driver that he is not actually doing him a favor by providing the discount because he won't be gaining from it so as to allow him to decide if he still wants to give it.

We recently had an interesting shailoh from an employee whose boss sent him to fly cross-country for a business meeting and bought him a business-class ticket. Before takeoff, someone approached him with \$700 in cash and offered

Agent's Revenue Rights

| Rabbi Baruch Fried, Dayan Bais Havaad

Revenue Produced by an Agent (See also the discussion of kickbacks in the chapter on Malpractice.)

The Gemara^(Kesuvos 98a) tells us that if an agent was sent to buy merchandise that does not have a fixed price and was given more merchandise than was expected, the extra merchandise belongs to the principal who provided the funds, because the extra is seen as being part of the sale. In other words, an agent is assumed to be acting solely on behalf of the principal, and any benefit that arises within the sale itself goes to the principal; the agent has no claim on it.^(Tosafos Kesuvos 98b s.v. Kan) This includes additional merchandise that the seller may have included in the price or any discounts given, even if the agent was influential in causing these benefits.^(C.M. 183:9; Sema 26) For example, if an agent was given money to pay for his travel expenses, and of his own accord he found ways to save money, the extra money belongs to the principal. If the savings were a result of the agent's personal efforts or sacrifices, he may withhold the value of his efforts^(See the Chapter of Nehene and Yored) but not the full value of the savings.^(Pischei Choshen Sheilah 11 fn. 42) Similarly, a broker who sold an item for a higher amount than he was instructed to, must pass on the profit to the owner. He cannot claim that he bought the item himself at the lower price and resold it at the higher price.^(Tur C.M. 185; see Divrei Rivos cited by Shach C.M. 183:17)

Bonuses That Were Not Part of the Sale

The Gemara states further that if an agent was sent to purchase merchandise that has a fixed price and the seller added extra merchandise, the agent and the principal split the bonus. Two reasons are given for this ruling: Rashi^(Ad loc.) explains that the extra merchandise is considered a gift either to the owner who provided the funds or to the agent who performed the transaction. Because it is not clear whether the extra was intended for the buyer or the agent, the halachah is to split it. The Rif^(Kesuvos 98b) gives a different reason: clearly, the gift was given to the agent. However, since he only received this benefit because of the sale, this entitles the principal to an equal share. Rema^(C.M. 183:6) rules like the first reason, other Poskim^(Taz ad loc.) rule like the second, and some Poskim^(Sema 183:18) allow for a dayan to apply either reason as he sees fit.^(Some other reasons are found in the Rishonim as well, see Rav Hai Gaon cited in the Bais Yosef, and Ketzos Hachoshen 183:8.)

One practical difference between the two reasons is in a case where the seller specifies that he is giving the extra to the agent. According to the first reason, it belongs solely to him, however, according to the second reason, the principal still receives an equal share.

(Ran Kesuvos 98b. Despite this, the Pischei Choshen postulates that in industries where the standard practice is to tip a service provider, the tip belongs entirely to the provider and not to the business owner. He does not explain why he feels that the Rif would agree in this case.) On the other hand, if the seller specifies that he is giving the bonus to benefit the principal, all opinions agree that the agent is not entitled to a share, because he is simply being asked to deliver a gift to the principal.^(Ketzos Hachoshen 183:7) If the seller does not specify why he added the extra merchandise, and the agent claims that it was given in return for an unrelated benefit he gave to the seller, the agent may keep the entire bonus.^(Ketzos Hachoshen ibid.)

Mistaken Benefits

If an agent received extra due to an accounting mistake of the other party and the money does not have to be returned, the agent may keep the surplus. However, if the agent was unaware of the surplus and delivered the entire amount to the principal, the principal does not have to return the surplus to the agent.^(C.M. 183:7)

If a mistake was made in the context of a sale, for example, an akum seller mistakenly gave too much merchandise in exchange for the money he received, then according to some Poskim the principal is entitled to the entire profit.^(Ketzos Hachoshen 183:8) Other Poskim hold that there is a machlokes Rishonim as to whether the agent may keep half of the profit.^(Sema 183:21)

In partnership with the Bais Haavad's Yorucha Program To learn more about Yorucha visit yorucha.org

him that money if he would switch seats with him. The employee did not accept the deal but he asked if he would have been permitted to keep the money if he had taken it.

Personally, I believe that although the employee may be entitled to the money if he took this deal, he probably would not be permitted to accept the offer in the first place because his employer specifically wants him to fly business class and paid for his ticket, so he has no right to sell it.

Do Employees Have to Hand Over Tips to Their Employer?

Question: In the last segment, we said that some benefits generated from a sale have to be handed over by an employee to his employer. What about tips? Do employees have to give part of their tips to their employer?

Answer: Many Rishonim say that if a benefit is received as the result of a purchase, it has to be shared with the employer; however, if the benefit is given as a gift that is specifically intended for the employee, it is not considered to be part of the purchase and the employee may keep it all. Tips are not considered to be part of a purchase; rather, they are given by the customer to the employee as appreciation for his service. Since they are not part of the purchase, the employee can keep all of the tips.

Question: What if a party planner receives gifts or kickbacks from vendors in exchange for using their services at events. Does the party planner have to hand over part of the kickbacks to the people making the event?

Answer: This would be similar to tips. The vendors are specifically giving gifts to the party planner in exchange for bringing them customers; therefore, the kickbacks are not considered part of the sale and belong solely to the party planner.

I would point out that there are other problems involved in taking kickbacks from vendors. This could negatively impact the customers, as the party planner might not be getting them the best price or products if he is biased because of the kickbacks he is receiving. As it relates to our topic, however, the entire benefit would go to the party planner.